

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 29. april 2010
Kontor: Færdsels- og våben-
kontoret
Sagsbeh: Maria Kjer Hedegaard
Sagsnr.: 2010-157-0102
Dok.: MKH40035
+ bilag

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om ændring af våbenlovens regler om besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder m.v. (B 9), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 16. marts 2010.

Lars Barfoed

/

Freja Sine Thorsboe

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1 vedrørende forslag til folketingsbeslutning om ændring af våbenlovens regler om besiddelse af kniv på offentligt tilgængelige steder m.v. (B 9):

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 3. februar 2010 fra Andreas Dahms, jf. B 9 – bilag 2”

Svar:

Andreas Dahms oplyser i sin henvendelse, at han i sommeren 2009 blev idømt 7 dages fængsel for at have været i besiddelse af en fiskekniv. Han anfører, at han i lyset af Højesterets afgørelser fra 2009 kun skulle have været idømt en bøde. I henvendelsen rejser han bl.a. spørgsmål om, hvorvidt der bør tages skridt til, at personer, som er blevet idømt en frihedsstraf for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted, kan få deres sager prøvet igen i lyset af Højesterets afgørelser fra december 2009. Han oplyser samtidig, at han ønsker at opnå, at sagen ikke fremgår af hans straffeattest.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Det følger af våbenlovens § 4, stk. 1, at det på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende er forbudt at bære eller besidde kniv eller dolk, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse, til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål. Forbuddet omfatter dog ikke foldeknive med en klinge på højst 7 cm, der ikke kan fastlåses i udfoldet position.

Overtrædelser af § 4, stk. 1, straffes efter våbenlovens § 10, stk. 2, med fængsel indtil 2 år, under særlig formildende omstændigheder dog med bøde.

Bestemmelsen i våbenlovens § 10, stk. 2, er senest ændret ved lov nr. 500 af 17. juni 2008. Ændringen indebar, at straffen for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted blev væsentligt skærpet.

Det fremgår således af forarbejderne til lovændringen, at straffen i førstegangstilfælde for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt til-

gængeligt sted – der hidtil havde været en bøde på 3.000 kr. eller 5.000 kr. – fremover som altovervejende hovedregel skulle udmåles til 7 dages ubetinget fængsel.

Der var dog ifølge forarbejderne mulighed for at idømme bøde i stedet for fængsel, hvis der forelå særlig formildende omstændigheder. Sådanne særlig formildende omstændigheder kunne efter forarbejderne navnlig tænkes at foreligge i tilfælde, hvor en person oprindeligt havde haft et anerkendelsesværdigt formål i våbenlovens forstand med at besidde kniv på offentligt tilgængeligt sted, men på grund af f.eks. et svinkeærinde eller en forglemmelse efterfølgende var kommet i en situation, hvor det ikke længere var lovligt at besidde kniven.

Det anførte i forarbejderne om, at der i førstegangstilfælde som altovervejende hovedregel skulle idømmes en kort ubetinget frihedsstraf for ulovlig besiddelse af kniv på offentligt tilgængeligt sted, var – sammenholdt med eksemplerne i forarbejderne på tilfælde, hvor der forelå særlig formildende omstændigheder – det centrale ved fastlæggelsen af anklagemyndighedens sanktionspåstande efter lovændringen i 2008.

Med hensyn til retspraksis efter lovændringen kan det oplyses, at Rigsadvokaten i juli 2009 afgav en redegørelse til Justitsministeriet om straffene for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder. Redegørelsen havde bl.a. til formål at belyse, om de strafskærpelser, der var gennemført ved lovændringen i 2008, kunne anses for at være slået igennem i retspraksis. Redegørelsen byggede på 71 domme afsagt i perioden 15. november 2008 - 31. maj 2009, og i 60 af disse domme (svarende til ca. 85 pct. af dommene) var der idømt fængselsstraf.

Til brug for behandlingen af de ovennævnte sager i Højesteret gennemgik rigsadvokaturen endvidere alle de landsretsdomme vedrørende overtrædelser begået efter strafskærpelsen i 2008, som var rigsadvokaturen bekendt. Der forelå 16 domme, og i 14 af disse (svarende til ca. 88 pct. af dommene) var der idømt ubetinget fængselsstraf.

2. Ved to domme, der blev afsagt den 15. december 2009, havde Højesteret lejlighed til at tage stilling til strafniveauet i sager om

førstegangstilfælde af ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængelige steder efter lovændringen i 2008.

Højesteret fandt i begge sager efter en samlet bedømmelse, at der forelå særlig formildende omstændigheder, således at udgangspunktet om en ubetinget fængselsstraf måtte fraviges. Højesteret gennemgik i den forbindelse forarbejderne til lovændringen fra 2008 og anførte bl.a., at muligheden for under særlig formildende omstændigheder at idømme en bødestraf for overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, i forarbejderne er begrundet med, at der kan forekomme tilfælde, hvor en frihedsstraf i førstegangstilfælde vil forekomme urimelig henset til de omstændigheder, hvorunder kniven har været medbragt. Spørgsmålet var derfor, om en frihedsstraf under omstændigheder som i de to foreliggende sager måtte anses for urimelig i lyset af det anførte i forarbejderne.

På baggrund af Højesterets domme udsendte Rigsadvokaten den 19. januar 2010 ved Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2010 nye retningslinjer for anklagemyndighedens behandling af sager om ulovlig besiddelse af knive på offentlige tilgængelige steder. Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2010, der indeholder en nærmere gennemgang af forarbejderne til lovændringen fra 2008 og af de to højesteretsdomme, vedlægges til orientering.

Det fremgår heraf bl.a., at der efter afsigelsen af Højesterets domme ved anklagemyndighedens fremtidige behandling af sager om besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted i højere grad bør lægges vægt på, om frihedsstraf i et førstegangstilfælde og henset til sagens samtlige konkrete omstændigheder må anses for urimelig i den pågældende sag.

I overensstemmelse med Højesterets præmisser skal der tages hensyn til en lang række konkrete forhold ved afgørelsen af, om der i førstegangstilfælde skal anvendes straf af 7 dages fængsel eller bøde, herunder:

- knivens art (er det f.eks. en kniv, som normalt ikke kan besiddes uden tilladelse, jf. våbenbekendtgørelsens § 15),
- hvordan kniven nærmere er besiddet (har vedkommende haft kniven på sig, med sig eller i sin bil, i lommen på almindeligt tøj eller arbejdstøj, i en taske eller pakke, i en bildørs side-

- lomme eller værktøjskasse osv.),
- tiden og stedet, hvor vedkommende befinder sig, og
- hvorfor vedkommende befinder sig i den pågældende situation, og hvorfor kniven er med (er kniven f.eks. med vilje medtaget til et offentligt tilgængeligt sted uden anerkendelsesværdigt formål, eller er kniven ved en forglemmelse medtaget hjemmefra), samt troværdigheden af tiltaltes forklaring herom.

I de tilfælde, hvor ovennævnte vurdering fører til, at der ikke bør nedlægges påstand om fængselsstraf i førstegangstilfælde, skal strafpåstanden være en bøde på 3.000 kr. eller 5.000 kr. afhængig af, om forholdet samtidig udgør en overtrædelse af våbenbekendtgørelsens § 15, stk. 1.

3. Som nævnt rejses der i henvendelsen fra Andreas Dahms spørgsmål om, hvorvidt der bør tages skridt til, at personer, som er blevet idømt en frihedsstraf for ulovlig besiddelse af knive på offentligt tilgængeligt sted, kan få deres sager prøvet igen efter Højesterets domme.

I forbindelse med, at de to konkrete sager, der er nævnt under pkt. 2 ovenfor, blev indbragt for Højesteret, blev det ved Rigsadvokaten Informerer nr. 14/2009 fastsat, at verserende sager, hvor der kunne være tvivl om, hvorvidt sagen burde afgøres med bøde eller frihedsstraf, skulle stilles i bero på Højesterets domme. Formålet var, at sager, som på daværende tidspunkt ikke var endeligt afgjort, kunne pådømmes i lyset af de retningslinjer, som Højesteret måtte forventes at fastlægge. Disse retningslinjer er herefter gengivet og beskrevet i Rigsadvokaten Informerer nr. 3/2010, som ligeledes er omtalt under pkt. 2 ovenfor.

Der er på denne måde i videst muligt omfang taget højde for, at sager om overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1, har kunnet afgøres i overensstemmelse med Højesterets domme.

Tilbage står herefter sager, som er afgjort inden Højesterets domme af 15. december 2009, enten i byretten eller i landsretten (og hvor den tiltalte er idømt fængselsstraf).

Om disse sager kan det først bemærkes, at der efter præmisserne i

Højesterets domme også fremover skal foretages en samlet konkret vurdering af omstændighederne i den enkelte sag med henblik på at vurdere, om en frihedsstraf i et førstegangstilfælde vil være urimelig i den pågældende situation, således at straffen i givet fald skal være bøde i stedet for 7 dages fængsel.

Højesterets domme indebærer således ikke, at samtlige sager, som hidtil er blevet afgjort med frihedsstraf, i stedet burde have været afgjort med bøde. Dette beror på en vurdering af de konkrete omstændigheder i hver enkelt sag, og det er rigsadvokaturens umiddelbare indtryk, at de afgørelser, som er faldet inden Højesterets domme, og hvor der er idømt fængselsstraf, fortsat i vidt omfang må anses for korrekte.

Der kan imidlertid naturligtvis forekomme tilfælde, hvor der i en upåanket byretsdom er idømt fængselsstraf, og hvor den dømte – eventuelt i samråd med sin forsvarer – finder, at der i lyset af Højesterets domme i stedet burde have været idømt bøde. I sådanne tilfælde vil der være mulighed for at søge dommen anket til landsretten. Det bemærkes i den forbindelse, at fristen for anke af en byretsdom som udgangspunkt er 14 dage efter dommens afsigelse, jf. retsplejelovens § 904, men landsretten kan efter retsplejelovens § 910, stk. 2, under visse nærmere angivne betingelser tillade anke efter ankefristens udløb. Anke skal i disse tilfælde ske inden 14 dage efter, at den, der anker, er blevet bekendt med det forhold, som anken støttes på.

Tilsvarende kan der forekomme tilfælde, hvor der i en upåanket landsrettdom er idømt fængselsstraf, og hvor den dømte tilsvarende finder, at der i stedet burde være idømt bøde. I disse tilfælde vil der være mulighed for at søge Procesbevillingsnævnet om tilladelse til anke til Højesteret. Ansøgning om anketilladelse skal efter retsplejelovens § 932, stk. 2, som udgangspunkt indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse, men nævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse.

Endelig er der efter retsplejelovens § 977 mulighed for, at en domfældt i helt særlige tilfælde kan få genoptaget en ellers endelig domstolsafgørelse i en straffesag. Det må imidlertid anses for tvivlsomt, om der er hjemmel til at genoptage en afgjort straffesag alene

med henblik på – som det ville være tilfældet i de foreliggende sager – idømmelse af en mildere sanktion inden for den pågældende strafferamme (bøde i stedet for fængselsstraf).

Efter rigsadvokatens opfattelse må de spørgsmål, som er rejst i henvendelsen fra Andreas Dahms, løses inden for de anførte rammer. Rigsadvokaturen har i den forbindelse noteret sig, at Andreas Dahms i sin henvendelse har oplyst, at han overvejer at ”appellere via Procesbevillingsnævnet”, jf. herved det, der er anført ovenfor. Rigsadvokaturen har i øvrigt ikke nærmere kendskab til den omtalte konkrete sag.

4. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt en dom på 7 dages fængsel for overtrædelse af våbenloven vil fremgå af den pågældendes straffeattest, kan det oplyses, at det følger af § 11 i bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret), at afgørelser vedrørende overtrædelse af våbenlovgivningen ikke optages i straffeattester, der udstedes på begæring til private personer. Dette gælder uanset, om sagen er afgjort med bøde eller frihedsstraf. Domme for overtrædelse af våbenloven vil alene kunne fremgå af de fuldstændige udskrifter af Kriminalregistret og af straffeattester til offentligt brug, som efter bekendtgørelsens §§ 21-22 kan udstedes til visse offentlige myndigheder, f.eks. politiet og domstolene.

5. I henvendelsen fra Andreas Dahms er der endelig rejst spørgsmål om, hvor mange personer der er idømt en fængselsstraf for ulovlig besiddelse af en kniv på offentligt tilgængeligt sted.

Rigspolitiet har oplyst, at der i perioden fra strafskærpelsens ikrafttræden den 1. juli 2008 til den 31. januar 2010 er registreret 815 afgørelser med frihedsstraf (betinget fængselsstraf, delvis ubetinget fængselsstraf og ubetinget fængselsstraf), hvor der har været tale om overtrædelse af våbenlovens § 4, stk. 1. Oplysningerne er baseret på politikredsens registreringer i sagsstyringssystemet POLSAS pr. 1. marts 2009.

I denne opgørelse indgår dog også afgørelser, hvor overtrædelsen af våbenlovens § 4, stk. 1, har været til samtidig pådømmelse med en eller flere overtrædelser af anden lovgivning. Opgørelsen kan

således også omfatte afgørelser, hvor det er en overtrædelse af anden lovgivning og ikke overtrædelsen af våbenlovens § 4, stk. 1, der har udløst frihedsstraffen.”

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigsadvokatens udtalelse og kan i øvrigt for så vidt angår spørgsmålet om optagelse af en dom på 7 dages fængsel for ulovlig besiddelse af en kniv på den pågældendes straffeattest supplerende oplyse, at reglerne om politiets registrering af strafbare forhold fremgår af ovenfor nævnte bekendtgørelse nr. 218 af 27. marts 2001 om behandling af oplysninger i Det Centrale Kriminalregister (Kriminalregisteret).

Justitsministeriet har i ministeriets besvarelser af 8. januar og 2. februar 2010 af henholdsvis spørgsmål nr. 227 og 487 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg nærmere beskrevet, i hvilket omfang overtrædelser af våbenlovgivningen fremgår af en privat straffeattest.

Som det fremgår af de nævnte besvarelser, medtages afgørelser om overtrædelse af våbenlovgivningen normalt ikke på den private straffeattest. Det kan i den forbindelse tilføjes, at dette gælder, uanset om sagen er afgjort med bøde eller frihedsstraf.

Som det endvidere fremgår af de nævnte besvarelser, vil en overtrædelse af våbenlovgivningen – herunder en dom for besiddelse af kniv – imidlertid kunne fremgå af den private straffeattest, hvis overtrædelsen er omfattet af en dom mv., som i øvrigt opfylder betingelserne for at blive påført straffeattesten (f.eks. en dom, der både angår overtrædelse af våbenlovgivningen og straffelovens § 244 om vold). Overtrædelsen vil endvidere fremgå af den private straffeattest, hvis den er omfattet af straffelovens § 192 a (overtrædelse af våbenlovgivningen under særlig skærpende omstændigheder).

Straffeattest til offentlig brug kan udstedes til en række offentlige myndigheder til brug for visse nærmere angivne formål, jf. § 22 i kriminalregisterbekendtgørelsen.

Det følger af bekendtgørelsens § 22, at der på den offentlige straffeattest medtages domme mv. for overtrædelse af straffeloven. Herudover medtages bl.a. domme for overtrædelse af anden lovgivning, herunder våbenlovgivningen, hvis der idømmes betinget eller ubetinget frihedsstraf.

Domme for besiddelse af kniv, der medfører betinget eller ubetinget frihedsstraf, medtages således på den offentlige straffeattest.

Såfremt en afgørelse om betinget eller ubetinget frihedsstraf for overtrædelse af våbenlovgivningen i forbindelse med anke eller genoptagelse ændres til bødestraf, vil afgørelsen ikke længere blive medtaget på den offentlige straffeattest.